

[Etusivu](#) > ... > [Kanteen Nostaminen](#) > [Oikeusapu](#) > France

Oikeusapu

 Ranska

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Ranskassa oikeusapuun viitataan termillä *aide juridictionnelle*.

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Oikeudenkäyntiin liittyvät kustannukset vaihtelevat sen mukaan, kuinka monimutkainen asia on, mikä prosessi on kyseessä ja mikä tuomioistuin on toimivaltainen antamaan asiassa tuomion.

Kustannukset jaetaan kolmeen luokkaan seuraavasti:

- Asianajajan palkkiot, joihin ei sovelleta kiinteää hinnastoa ja joista voidaan sopia vapaasti asianajajan ja hänen asiakkaansa kesken. Palkkiot maksaa yleensä asiakas, ellei hän saa oikeusapua.

- Kulut, jotka luetellaan tarkasti siviiliprosessilain (*Code de procédure civile*) 695 §:ssä ja joihin kuuluvat pääasiassa seuraavat:

a. asianajajille ja tietyille virkamiehille (*officiers publics tai officiers ministériels*) edustuksesta maksettavat korvaukset; korvaus on eri asia kuin palkkio

b. haastemiehille maksettavat oikeudenkäyntikulut

c. asiantuntijalausunnoista ja tutkinnasta aiheutuvat kulut

d. kiinteän hinnaston mukaiset mahdolliset todistajille maksettavat korvaukset

e. suullisista lausumista suoritettava maksu (*le droit de plaidoirie*)

f. kulukorvaukset: ammattilaisten esittämät kiinteämääräiset kustannukset oikeudenkäynnin edellyttämistä menoista.

Nämä kulut maksaa menettelyn hävinnyt osapuoli. Periaate vahvistetaan siviiliprosessilain 696 §:ssä. Tuomari voi kuitenkin perustellulla päätöksellä määrätä, että toinen osapuoli maksaa kaikki kulut tai osan niistä. Viimeksi mainitussa tapauksessa kulut jaetaan.

- Muut tuomioistuimessa oikeudenkäynnin osapuolille aiheutuneet kulut. Osapuolet maksavat nämä kulut itse, ellei tuomari määrää toisin. Tuomari voi käyttää tätä toimivaltaansa sekä rikos- että siviilioikeudenkäynneissä, ja hänen on otettava huomioon tuomitun osapuolen omaisuus tai taloudellinen tilanne. Hän voi jopa viran puolesta päättää, ettei tällaista päätöstä tarvita.

Rikosasioissa oikeudenkäyntikulut maksaa valtio. Tuomitun on maksettava kiinteä oikeudenkäyntimaksu, jonka suuruus riippuu rikoksesta.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Oikeusapu on osa oikeudellisesti säänneltyä oikeusapujärjestelmää, josta säädetään 10.7.1991 annetussa laissa nro 91-647 ja lain täytäntöönpanosta 28.12.2020 annetussa asetuksessa nro 2020-1717. Oikeusapujärjestelmän tavoitteena on täyttää kansallisessa ja kansainvälisessä lainsäädännössä asetetut vaatimukset, jotka koskevat yhdenvertaista mahdollisuutta oikeussuojakeinojen käyttöön sekä oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

Oikeusapujärjestelmä kattaa seuraavat:

- oikeusapu, jolla tarkoitetaan valtion kokonaan tai osittain maksamia kuluja, jotka aiheutuvat seuraavissa yhteyksissä: oikeudenkäynnit ensimmäisen tai toisen oikeusasteen tuomioistuimissa sekä oikeuden päätösten täytäntöönpanoa, sopimuksia ennen oikeudenkäynnin alkamista sekä sopimusavioeroa ilman tuomioistuinkäsittelyä koskevat menettelyt
- asianajajan antamasta avusta maksettava tuki tuomioistuimen ulkopuolisissa rikosoikeudellisissa menettelyissä, kuten tutkintavankeuden aikana tai syytteesen asettamiselle vaihtoehtoisissa menettelyissä (kuten sovintoratkaisuissa ja rikossovitteluissa) annettu apu tai vankien avustaminen vankilan kurinpitolautakunnassa
- avustaminen oikeussuojakeinojen käytössä (esim. asianosaisten neuvonta ja opastus, maksuton oikeusneuvonta).

Oikeusavulla ja asianajajan antamasta avusta maksettavalla tuella tuomioistuimen ulkopuolisissa menettelyissä tarkoitetaan sitä, että valtio maksaa asianajajan palkkiot, korvaukset tiettyjen virkamiesten (esim. haastemiesten ja notaarien) edustuksesta sekä oikeudenkäyntikulut. Tavoitteena on, ettei vähävaraisuus estäisi asianosaisia käyttämästä oikeuksiaan.

Oikeusapu voi kattaa kulut kokonaan tai osittain. Mahdollisuutena on myös, ettei oikeusapua myönnetä lainkaan. Oikeusapu ei kata oikeusturvavakuutuksen tai muun suojajärjestelmän piiriin kuuluvia kustannuksia. Tarvittaessa näiden järjestelmien piiriin kuuluvien kustannusten osuus vähennetään valtion oikeusapuna maksetuista summista.

3 Millä perusteella oikeusapua voidaan myöntää?

Oikeusavun myöntää oikeusaputoimisto (*bureau d'aide juridictionnelle*), joka toimii yhdistetyn tuomioistuimen (*tribunal judiciaire*) alaisuudessa. Oikeusavun myöntämiseen sovelletaan varallisuuteen sekä kansalaisuuteen, asuinpaikkaan ja käsiteltäväksi ottamiseen liittyviä ehtoja.

Oikeusapua voidaan tietyissä menettelyissä ja tietyissä tapauksissa myöntää myös ilman eri toimenpiteitä. Toisin sanoen sen myöntämiseksi ei edellytetä tällöin muiden muodollisuuksien kuin itse menettelyn edellyttämien muodollisuuksien suorittamista.

- Varallisuutta koskevat edellytykset:

Oikeusapua voidaan myöntää, jos asiasta vastaavan yksikön edustajat arvioivat oikeusavun hakijan varallisuuden riittämättömäksi laillisten oikeuksien puolustamiseksi. Varallisuus arvioidaan riittämättömäksi seuraavien enimmäismäärien perusteella:

- tulojen enimmäismäärät
- irtaimen omaisuuden ja rahoitusvarojen enimmäismäärät
- kiinteän omaisuuden enimmäismäärät.

Enimmäismäärien suuruus vaihtelee sen mukaan, ketä jäseniä verotukselliseen kotitalouteen (*foyer fiscal*) kuuluu. Jos oikeusapua haetaan menettelyssä, jossa käsitellään kahden samaan verotukselliseen kotitalouteen kuuluvan jäsenen välistä riita-asiaa, varallisuutta kuitenkin tarkastellaan kunkin henkilön osalta erikseen.

Vuodesta 2021 lähtien enimmäismäärät on tarkistettu vuosittain kuluttajahintojen (lukuun ottamatta tupakkatuotteiden hintoja) kehityksen perusteella. Enimmäismäärien tarkistus vahvistetaan yleiskirjeessä, joka julkaistaan vuosittain Ranskan virallisessa lehdessä (*Journal officiel de la République française*).

Oikeusaputoimisto tarkastelee näin ollen hakemuksia seuraavasti:

- Kun arvioidaan tulojen enimmäismäärän noudattamista, ensisijaisena indikaattorina käytetään verotettavia viitetuloja (*revenu fiscal de référence, RFR*). Verotettavilla viitetuloilla tarkoitetaan verotuksellisen kotitalouden eri tulojen vuotuista määrää, jonka veroviranomainen on laskenut. Verotettavat viitetulot ilmoitetaan verotuspäätöksen kansilehdellä. Tulojen enimmäismäärän suuruus vaihtelee sen mukaan, keitä verotukselliseen kotitalouteen kuuluu.
- Jos verotettavia viitetuloja ei ole saatavilla, toissijaisena indikaattorina käytetään verotettavia varoja.
- Irtaimen omaisuuden ja varallisuuden (yleensä säästöjen) enimmäismäärät on vahvistettu säädöksellä. Jos hakija ilmoittaa omaisuuden arvon suuruudeksi nolla (nolla euroa), asiasta ei pyydetä todistusasiakirjoja.
- Kiinteän omaisuuden enimmäismäärät eivät koske omaisuutta, jonka myymisestä tai panttaamisesta voisi aiheutua merkittävää haittaa asianosaisille henkilöille. Tällaiseksi omaisuudeksi katsotaan etenkin pääasiallinen asuinpaikka ja ammattikäytössä oleva omaisuus.

Omaa oikeuttaan oikeusapuun voi arvioida verkkosivustolla service-public.fr. Sivulla on myös verkkolaskuri, jonka avulla voi tutkia omaa oikeuttaan oikeusapuun syöttämällä tiedot omista tulonlähteistään: <https://www.aidejuridictionnelle.justice.fr/simulateur>. Verkkolaskuri on ainoastaan suuntaa-antava, eikä sillä ei ole vaikutusta asiasta vastaavan yksikön päätökseen. Laskurin käyttäminen ei korvaa oikeusavun hakumenettelyä.

Jos oikeusapua hakeva henkilö on joutunut vakavan rikoksen uhriksi (sellaisen hyökkäyksen uhriksi, joissa tarkoituksena on ollut uhata henkeä tai aiheuttaa ruumiillinen vamma), oikeusapu myönnetään ilman, että hakijan tai hakijan edunsaajan tarvitsee ilmoittaa varojaan.

Lisäksi 10.7.1991 annetun lain 19-1 §:n mukaan avustajaksi osoitetulle tai viran puolesta nimetyille asianajajalle taataan maksu tietyissä menettelyissä. Näissä tapauksissa oikeusavun saajan oikeutta oikeusapuun ei tutkita etukäteen. Oikeusavun saajan oikeus oikeusapuun tarkistetaan jälkikäteen. Tämä voi johtaa valtion maksamien summien takaisinperintään, jos todetaan, että oikeusavun saaja ei ole oikeutettu oikeusapuun.

- Kansalaisuutta koskeva ehto:

Oikeusapua voidaan myöntää henkilöille, jotka ovat Ranskan kansalaisia, Euroopan unionin jäsenvaltion (paitsi Tanskan) kansalaisia tai vakinaisesti ja laillisesti Ranskassa asuvia ulkomaan kansalaisia. Myös muualla kuin Ranskassa asuva ulkomaan kansalainen voi saada oikeusapua ranskalaisessa tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa, jos kyseessä on sellaisen maan kansalainen, joka on tehnyt joko kansainvälisen sopimuksen tai kahdenvälisen sopimuksen Ranskan kanssa, ja kyseisessä sopimuksessa tunnustetaan kyseisen maan kansalaisten mahdollisuus saada oikeusapua.

Käytännössä oikeusavun saamisen yleisenä perusteena on vakinainen ja laillinen asuinpaikka Ranskassa. Oikeusapua myönnetään kuitenkin ilman asumista koskevaa ehtoa myös ulkomaalaisille, jos he ovat alaikäisiä, avustajaan oikeutettuja todistajia, tutkinnan kohteena olevia henkilöitä, vastaajia, syytettyjä, tuomittuja tai asianomistajia tai jos he ovat saaneet siviililain 515-9 §:ssä tarkoitetun suojelumääräyksen tai jos he ovat ennen kuulemistä myöntäneet syyllisyytensä tai jos he ovat Ranskan maahantulo- ja oleskeluedellytyksiä koskevan oikeudenkäynnin kohteena.

- Käsiteltäväksi ottamista koskeva ehto:

Oikeusapua annetaan henkilöille, joiden kanteet ovat selvästi sellaisia, että ne täyttävät käsiteltäväksi ottamisen edellytykset tai ovat perusteltuja. Tätä ehtoa sovelletaan ainoastaan oikeusapuun mutta ei asianajajan antamasta avusta maksettavaan tukeen tuomioistuimen ulkopuolisissa menettelyissä. Käsiteltäväksi ottamisen edellytykset puuttuvat näin ollen silloin, kun kyseessä on vanhentunut kanne tai yksityisoikeudelliset vaatimukset, joiden perustana olevat tosiseikat eivät ole rikoksia.

Tätä ehtoa ei sovelleta kanteen vastaajaan, yksityisoikeudellisessa vastuussa olevaan henkilöön, avustajaan oikeutettuun todistajaan eikä syytettyyn tai tuomittuun.

Jos muutoksenhauille ei ole kohtuullisia perusteita, hakijalle ei myönnetä oikeusapua sitä varten.

Erityistilanteet

Oikeusapua myönnetään ilman oikeusavun saamisen edellytysten tutkimista, jos hakija on jo saanut oikeusapua asiassaan ja vastapuoli on hakenut annettuun päätökseen muutosta hyväkseen (tällaisessa tapauksessa oikeusapu jatkuu ennallaan).

Vastaavasti henkilöille, jotka eivät täytä oikeusavun saamisen edellytyksiä (varallisuutta tai kansalaisuutta koskevia ehtoja), voidaan poikkeuksellisesti myöntää oikeusapua, jos se katsotaan hakijan kanteen osalta tarkoituksenmukaiseksi, kun otetaan huomioon riita-asian kohde ja ennakoitavissa olevat oikeudenkäyntikulut (oikeusavusta 10.7.1991 annetun lain 3 ja 6 §). Tämä koskee myös siviilikanteen nostaneita uhreja, joihin kohdistuneen rikoksen tarkoituksena on ollut uhata henkeä tai aiheuttaa ruumiillinen vamma, sekä heidän edunsaajiaan.

Oikeusapua myönnetään tiettyihin menettelyihin myös ilman eri toimenpiteitä. Tämä koskee

- muutoksenhakua puolustusvoimien työkyvyttömyyseläkkeistä ja sodan uhrien eläkkeistä annetun lain (*code des pensions militaires d'invalidité et des victimes de la guerre*) I osan sekä II osan I-III osaston nojalla tehtyihin yksittäisiin päätöksiin

- siviililain 388-1 §:n mukaisia alaikäisten kuulemisia

- menettelyjä kansallisessa turvapaikka-asioiden tuomioistuimessa (*Cour nationale du droit d'asile*), paitsi jos kanteen käsiteltäväksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat

- vankiin, kun

- tähän sovelletaan kurinpitomenettelyä, joka liittyy vankeusrangaistukseen
- tähän sovelletaan eristämistoimenpiteitä (eristäminen viranomaisen päätöksestä sekä erillään pitämisen jatkaminen tai keskeyttäminen, jos vanki on itse pyytänyt erillään pitämistä)
- tätä kuullaan rangaistusten täytäntöönpanolautakunnassa rikosprosessilain 720 §:n mukaisesti

- henkilöä, joka on sijoitettuna sosiaalisen, lääkinnällisen ja oikeudellisen seurannan takaavaan laitokseen (*centre socio-médico-judiciaire de sûreté*) kun kyse on häntä koskevista päätöksistä, jotka on tehty keskuksen järjestyksen säilymisen takaamiseksi.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Oikeusapua myönnetään sekä kantajille että vastaajille riidattomissa asioissa tai riita-asioissa kaikissa tuomioistuimissa ja alaikäisten kuulemista varten.

Sitä voidaan myöntää koko oikeudenkäyntiä tai sen osaa varten sekä sopimuksen tekemiseen ennen oikeudenkäynnin aloittamista.

Oikeusapua voidaan myöntää myös sen varmistamiseksi, että oikeuden päätös tai muu täytäntöönpanoasiakirja pannaan täytäntöön, myös niissä tapauksissa, kun nämä ovat peräisin toisesta EU:n jäsenvaltiosta Tanskaa lukuun ottamatta.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Kiireellisissä tapauksissa oikeusapua voidaan myöntää väliaikaisesti. Näin voidaan tehdä silloin, kun oikeudenkäynti vaarantaa asianosaisen henkilön välttämättömät elinolosuhteet, tai sellaisten täytäntöönpanotoimien yhteydessä, joihin liittyy omaisuuden takavarikointi tai häätö.

Väliaikaisen oikeusavun myöntää asiaa käsittelevän tuomioistuimen tuomari. Oikeusapu myönnetään väliaikaisesti asianosaisen vapaamuotoisesti esittämästä pyynnöstä tai viran puolesta, jos asianosainen on esittänyt oikeusapuhakemuksen, josta ei ole vielä tehty päätöstä.

Oikeusapu myönnetään väliaikaisesti lain puolesta (eli ilman muiden oikeudellisten muodollisuuksien kuin itse menettelyn edellyttämien muodollisuuksien suorittamista), jos menettely koskee suojelumääräyksen antamista (perheväkivallan uhreja koskeva suojelutoimenpide).

Lisäksi taattua oikeusapujärjestelmää sovelletaan seuraavissa 11 menettelyssä:

- psykiatristen hoitotoimenpiteiden kumoamista ja valvontaa koskeva oikeudellinen menettely
- siviililain 515-9 §:ssä tarkoitetun suojelumääräyksen antamista pyytävän tai siihen muutosta hakevan henkilön avustaminen
- välitön kuuleminen
- lykätty kuuleminen
- asian käsittely tutkintatuomioistuimessa
- tutkintavankeuteen asettamiseen tai tutkintavankeuden jatkamiseen liittyvä vastapuolen kuuleminen
- alaikäisen avustaminen lastensuojelun tukitoimia koskevissa menettelyissä, rikosasioita käsittelevän nuorisotuomioistuimen tai lasten tuomioistuimen menettelyissä, vapaamuotoisessa kuulemisessa, ensimmäisessä suullisessa käsittelyssä tapahtuvassa kuulustelussa tai tutkinnan aikana
- syytetyn avustaminen yli 20 vuoden tuomioita käsittelevän rikostuomioistuimen (*cour d'assises*), 15-20 vuoden tuomioita käsittelevän rikostuomioistuimen (*cour criminelle départementale*), nuorisasioita käsittelevässä rikostuomioistuimen tai lasten tuomioistuimen rikosasioissa antamissa tuomioissa
- tuomioistuinmenettelyt, jotka koskevat ulkomaalaisten maahantuloon ja maassa oleskeluun liittyviä vapauksia ja vankeutta
- hallintotuomioistuinmenettelyt, jotka koskevat sellaisten ulkomaalaisten maastapoistamista, joihin sovelletaan vapautta rajoittavaa toimenpidettä
- vuonna 1991 annetun lain 11-2 §:n 2-4 momentissa mainitut tuomioistuinmenettelyn ulkopuoliset menettelyt.

Tämän järjestelmän avulla asianajaja voi pyytää korvausta valtiolta. Valtio maksaa kuluennakon oikeusavun saajan puolesta. Oikeusavun saajan oikeus oikeusapuun tutkitaan menettelyn jälkeen. Jos käy ilmi, että oikeusavun saajalla ei ole oikeutta oikeusapuun, hänen on palautettava maksettuja kuluja vastaava määrä valtiolle.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Oikeusapuhakemuslomakkeen voi ladata ja tulostaa seuraavasta osoitteesta:

<https://www.justice.fr/formulaire/demande-aide-juridictionnelle>

Oikeusapua voi hakea myös sähköisesti suoraan verkkosivulta <https://www.aidejuridictionnelle.justice.fr/>, jos hakemus koskee vireillä olevaa tai tulevaa menettelyä yleisessä tuomioistuimessa.

Oikeusapua voidaan hakea ennen kanteen nostamista tai oikeuskäsittelyn aikana.

Oikeusapua voidaan hakea myös käsittelyn päätyttyä, esimerkiksi tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanoon.

Oikeusapuhakemuslomakkeen voi hakea myös asuinpaikan tuomioistuimesta tai sen paikkakunnan tuomioistuimesta, jossa asia pannaan vireille, tai lähimmästä Point Justice -neuvontapisteestä (*Maisons de la Justice et du Droit, Point d'Accès au Droit, Relais d'Accès au Droit*). Lähimmän neuvontapisteen löydät seuraavan sivuston avulla: <http://www.annuaires.justice.gouv.fr/lieux-daccès-aux-droits-10111/>

Ulkomailla asuvat Ranskan kansalaiset voivat pyytää lomakkeen myös konsulaateista tai seuraavasta osoitteesta:

Département de l'entraide, du droit international privé et européen, Ministère de la Justice, Direction des affaires civiles et du scea, 13 Place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.

Ulkomaalaiset, jotka eivät asu Ranskassa, saavat oikeusapuhakemuslomakkeen keskusviranomaiselta, jonka henkilön kotimaa on nimennyt kansainvälisten oikeusapuhakemusten toimittajaksi. Suurin osa maista on nimennyt tähän tehtävään oikeusministeriön. Ranska on nimennyt tähän tehtävään edellä mainitun oikeusministeriön yksikön (*Bureau du droit de l'Union, du droit international privé et de l'entraide civile*). Sen tehtävänä on käsitellä sellaisten Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden kansalaisten esittämiä hakemuksia siviili-, kaupp- tai hallinto-oikeudellisissa asioissa, jotka ovat 27. tammikuuta 1977 tehdyn oikeusapuhakemusten toimittamista koskevan eurooppalaisen sopimuksen osapuolia.

Euroopan unionin jäsenvaltion (muun kuin Tanskan) kansalaiset, jotka asuvat Ranskassa tai joiden riita-asia

käsitellään ranskalaisessa tuomioistuimessa, voivat saada 27. tammikuuta 2003 annetun EU:n direktiivin 2003/8/EY mukaisesti rajatylittävää oikeusapua siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa. Ranskassa näitä hakemuksia käsittelevä toimivaltainen virasto on

Bureau de l'aide juridictionnelle (Oikeusaputoimisto) Service de l'accès au droit et à la justice et de l'aide aux victimes (SADJAV) (Oikeudenkäyttö- ja uhrien tukipalvelut) Ministère de la Justice (Oikeusministeriö) 13 Place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.

Jos hakemus kuuluu hallinto-oikeuden (hallintotuomioistuimen tai hallinnollisen muutoksenhakutuomioistuimen) käsiteltäväksi, oikeusapuhakemusta ei voi tehdä verkossa. Tällöin on käytettävä CERFA-lomaketta.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Oikeusapuhakemuslomakkeeseen on liitettävä todistusasiakirjat (esimerkiksi verotuspäätös ja todistus perhetilanteesta tai kansalaisuudesta).

Hakemukseen liitettävien asiakirjojen luettelo on saatavilla [service-public.fr](https://www.service-public.fr)-verkkosivuilla sekä oikeusapuhakemuslomakkeen sisällöstä ja siihen liitettävistä asiakirjoista 30.12.2020 annetussa määräyksessä.

Liitettävillä asiakirjoilla voidaan osoittaa, että hakijan tilanne oikeuttaa oikeusapuun erityisesti seuraavien seikkojen osalta:

- hakijan ja muiden samassa taloudessa vakinaisesti asuvien henkilöiden varallisuus
- hakemuksen tarkoitus.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Hakemuksen voi toimittaa hakijan kotipaikan oikeusaputoimistoon tai sen alueen oikeusaputoimistoon, jonka tuomioistuimessa asia käsitellään.

Jokaisen yhdistetyn tuomioistuimen (aiemmin alioikeuden) yhteydessä on yksi oikeusaputoimisto, joka käsittelee kyseisessä tuomioistuimessa tai sen alueeseen kuuluvissa tuomioistuimissa käsiteltäviin tapauksiin liittyvät oikeusapuhakemukset. Näitä tuomioistuinta ovat yhdistetty tuomioistuin (*tribunal judiciaire*), hallintotuomioistuin (*tribunal administratif*), työtuomioistuin (*conseil de prud'hommes*) sekä muutoksenhakutuomioistuin (*cour d'appel*) ja hallinnollinen muutoksenhakutuomioistuin (*cour administrative d'appel*).

Yhden toimiston säännöstä poiketen oikeusaputoimisto on liitetty myös seuraaviin tuomioistuihin:

- korkein oikeus (*Cour de cassation*)
- korkein hallinto-oikeus (*Conseil d'État*)
- kansallinen turvapaikka-asioiden tuomioistuin (*Cour nationale du droit d'asile*).

Oikeusapua voi hakea myös sähköisesti osoitteessa <https://www.aidejuridictionnelle.justice.fr/>

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Hakija saa ilmoituksen päätöksestä kotipaikkansa oikeusaputoimistolta.

Oman oikeutensa oikeusapuun voi arvioida verkkolaskurin avulla seuraavassa osoitteessa: <https://www.justice.fr/simulateurs/aide-juridictionnelle>

Laskurin avulla hakija saa alustavaa tietoa oikeudestaan oikeusapuun. Laskuri ei kuitenkaan korvaa oikeusapuhakemuksen käsittelyä eikä se siten vaikuta oikeusaputoimiston päätökseen.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Hakijan on otettava yhteyttä asianajajaansa (tai muuhun oikeuden avustajaan, kuten haastemieheen, asiantuntijaan tai notaariin) tai muuhun hakijalle nimettyyn henkilöön ja annettava hänelle kaikki asiaa koskevat

tiedot ja asiakirjat.

Jos hakija on saanut osittaista oikeusapua, oikeusavustajan kanssa on sovittava palkkiosta, jonka hakija maksaa oikeusavustajalle. Tämä summa on kirjattava sopimukseen, jonka hakija allekirjoittaa.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Kaikki voivat valita asianajajansa vapaasti.

Jos hakija valitsee asianajajansa itse, asianajajan nimi ilmoitetaan oikeusavun hakulomakkeessa.

Jos hakijalla ei ole tiedossa asianajajaa, asianajajan nimeä joko yhdistetyn tuomioistuimen (entisen alioikeuden) asianajajayhteisön puheenjohtaja tai asiaa käsittelevän tuomioistuimen puheenjohtaja.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Täysimääräinen oikeusapu kattaa kaikki oikeudenkäyntikulut, myös oikeuden avustajille (kuten asianajajille, haastemiehelle, asiantuntijoille ja notaareille) suoraan suoritettavat maksut. Nämä maksut määräytyvät taulukon tai hinnaston mukaan ja riippuvat oikeudenkäynnin tyypistä.

Hakijalle voidaan myöntää myös osittaista oikeusapua, joka kattaa 25–55 prosenttia oikeudenkäyntiin liittyvistä kustannuksista.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Osittaisen oikeusavun jälkeen maksettavaksi jää palkkio, johon ei sovelleta kiinteää hinnastoa vaan josta sovitaan asianajajan ja asiakkaan kesken tehdyssä sopimuksessa. Sopimuksen tekemistä valvoo asianajajayhteisön puheenjohtaja, jonka puoleen voidaan kääntyä mahdollisessa riita-asiassa.

Kuten täysimääräisessä oikeusavussa, osittaiseen oikeusapuun oikeutettu vapautetaan sekä oikeudenkäyntiin liittyvien kustannusten maksamisesta etukäteen että niiden suorittamisesta talletusvakuutena (*consignation*)

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

- Jos muutosta hakee oikeusapua saanut kantaja, hänen on tehtävä uusi oikeusapuhakemus, joka tutkitaan laissa vahvistettujen tukikelpoisuuskaavojen mukaisesti.
- Jos taas muutosta hakee toinen osapuoli, kantajalle myönnetty oikeusapu jatkuu ennallaan. Hakijan on kuitenkin täytettävä muodollinen hakemus joko kotipaikassaan tai muutoksenhakutuomioistuimen alueella sijaitsevassa yhdistetyn tuomioistuimen oikeusaputoimistossa. Muodollisen hakemuksen yhteydessä todistusasiakirjoja (etenkään varallisuutta) ei tutkita uudelleen.
- Jos hakija on jo saanut oikeusapua aiemmissa oikeusasteissa ja haluaa hakea muutosta korkeimmassa oikeudessa, aiemmat käsiteltäväksi ottamista koskevat päätökset eivät ole enää voimassa. Tässä tapauksessa uusi hakemus on esitettävä korkeimman oikeuden oikeusaputoimistolle, joka tarkastelee sekä hakijan varojen määrää että sitä, voidaanko esitetty kanne ottaa käsiteltäväksi. Jos muutoksenhauille ei ole asianmukaisia perusteita, oikeusapu voidaan evätä.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Oikeusapu voidaan evätä kokonaan tai osittain oikeudenkäynnin aikana tai sen jälkeen (oikeusavusta vuonna 1991 annetun lain 50 §:n ja 28 päivänä joulukuuta 2020 annetun asetuksen 2020-1717 65–68 §:n nojalla) seuraavissa tapauksissa:

- oikeusapua on saatu väärin tietojen tai epätarkkojen asiakirjojen perusteella
- oikeuskeinoja on käytetty väärin tai viivästyttämistarkoituksessa ja käsiteltäväksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat

- oikeusavun saajan irtaimen tai kiinteän omaisuuden arvo on kasvanut oikeudenkäynnin aikana merkittävästi
- kyseistä asiaa koskevan lainvoimaiseksi tulleen tuomion seurauksena oikeusavun saaja saa varoja, joiden määrä ylittää oikeusapuun oikeuttavan kynnyksen
- oikeusavun tai asianajajan antamasta avusta maksettavan tuen saajan elämään liittyvät ulkoiset tekijät vaikuttavat selvästi yhteensopimattomilta suhteesta niihin vuotuisiin varoihin, jotka on otettu huomioon arvioitaessa tuensaajan tukikelpoisuutta.

Oikeusavun peruuttamispäätökset velvoittavat tuensaajaa palauttamaan valtion maksaman tuen määrän. Tässä tapauksessa valtion yksikön edustajat toimittavat tuensaajalle perintämääräyksen, jossa kuvataan menettely valtion maksamien oikeudenkäyntikulujen palauttamiseksi.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Jos oikeusapu evätään, päätökseen voi hakea muutosta.

Kielteiseen päätökseen voi hakea muutosta itse tai asianajajan välityksellä.

Muutosta voi hakea koko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen tai osittaisen oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen silloin, kun hakija on hakenut täysimääräistä tukea.

Muutosta on haettava 15 päivän kuluessa päätöksen [tiedoksiannosta](#).

Muutoshakemuksessa on ilmoitettava syyt, joiden vuoksi hakija valittaa päätöksestä. Esimerkki: Hakijan kotitaloudessa olevien henkilöiden lukumäärässä tai varallisuudessa on virhe.

Muutoshakemus on lähetettävä päätöksen antaneeseen oikeusaputoimistoon kirjattuna kirjeenä, jonka vastaanottajan on kuitattava vastaanotetuksi.

Hakemukseen on liitettävä jäljennös päätöksestä, johon haetaan muutosta.

Päätöksen tehnyt yksikkö toimittaa hakemuksen viranomaiselle, joka on toimivaltainen tutkimaan muutoshakemuksen. Viranomaisen toimivalta määräytyy sen tuomioistuimen mukaan, joka käsittelee oikeusapuhakemuksen perusteena olevaa kannetta.

Tuomioistuimen mukaan määräytyvät toimivaltaiset muutoksenhakuviranomaiset

Tuomioistuin	Muutoksenhaun käsittelystä vastaava viranomainen
Tavallinen menettely	Sen muutoksenhakutuomioistuimen 1. puheenjohtaja, jonka toimivaltaan asiaa käsittelevä tuomioistuin kuuluu, tai asiaa käsittelevän muutoksenhakutuomioistuimen 1. puheenjohtaja
Kansallinen turvapaikka-asioiden tuomioistuin (<i>Cour nationale du droit d'asile, CNDA</i>)	Kansallisen turvapaikka-asioiden tuomioistuimen puheenjohtaja
Hallintotuomioistuin (<i>Tribunal administratif</i>)	Sen hallinnollisen muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja, jonka toimivaltaan hallintotuomioistuin kuuluu
Hallinnollinen muutoksenhakutuomioistuin (<i>Cour administrative d'appel</i>)	Asiaa käsittelevän hallinnollisen muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja
Korkein hallinto-oikeus (<i>Conseil d'État</i>)	Korkeimman hallinto-oikeuden riita-asioiden osaston puheenjohtaja
Korkein oikeus (<i>Cour de cassation</i>)	Korkeimman oikeuden 1. puheenjohtaja
Tuomioistuinten toimivaltakysymyksiä käsittelevä tuomioistuin (<i>Tribunal des conflits</i>)	Tribunal des conflits'n puheenjohtaja
Kun muutoshakemus on tutkittu, päätöksestä ilmoitetaan postitse.	

Toinen päätös on lopullinen, joten sitä ei voi riitauttaa.

HUOMAUTUS:

- Muutoksenhaku, jonka asianajaja tekee hallinnollisen muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajalle tai

riita-asioita käsittelevän korkeimman hallinto-oikeuden jaoston puheenjohtajalle, on toimitettava [verkkohakemuksella](#).

- Oikeusapua voidaan myöntää taannehtivasti, jos osapuoli on nostanut kanteen ja voittanut asian ja oikeusapu oli evätty häneltä sillä perusteella, ettei kanteella ollut kohtuullista mahdollisuutta menestyä.

17 Keskeyttääkö oikeusapuhakemus vanhentumisajan kulumisen?

Oikeusavun hakeminen keskeyttää 28. joulukuuta 2020 annetun asetuksen nro 2020-1717 43 ja 44 §:n mukaan sen määräajan kulumisen, jonka aikana oikeudenkäynti tai sitä koskeva muutoksenhaku, jota varten oikeusapua haetaan, voidaan panna vireille. Tämä edellyttää sitä, että oikeusapuhakemus jätetään saman määräajan kuluessa. Määräaika alkaa jälleen kulua, kun oikeusaputoimisto on antanut lopullisen päätöksensä hakemuksesta. Sama koskee myös vanhentumisaikaa.

Poikkeuksena ovat tapaukset, joissa oikeusapuhakemus käsitellään kansallisen turvapaikka-asioiden tuomioistuimen oikeusaputoimistossa. Tällöin oikeusavun hakeminen pysäyttää määräajan kulumisen kuukauden ajaksi. Määräaika alkaa uudelleen oikeusapuun oikeuttavan päätöksen tiedoksiantamisen jälkeen (oikeusavusta 10.7.1991 annetun lain 9-4 §).

■ Päivitetty viimeksi: 07/08/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.